

Organisationer - och kolonialism

Temat för det här numret av Fjärde Världen är organisationer. När vi började arbeta med Föreningen Fjärde Världen i början på 1980-talet hade vi just börjat höra talas om organisationer som AIM - American Indian Movement, men också om en organisation som IWGIA - International Work Group for Indigenous Affairs.

IWGIA är en organisation bildad av antropologer till stöd för ursprungsfolken. 1975 hade WCIP - World Council of Indigenous Peoples - bildats. Om den organisationen berättar Ann-Kristin Håkansson en del i det här numret.

AIM var påverkat av medborgarrättsrörelsen, Svarta Pantrarna, Black Power och det allmänna politiska uppvaknandet under 1960- och 70-talen. De blev också, liksom t ex Svarta Pantrarna, hårt ansatta av myndigheterna. Detta uppvaknande påverkade även etniska grupper utanför Amerika - t ex samer, romer och resande i Sverige. Organisationer fanns i en del fall redan, men nya bildades och gamla fick nya impulser. "Black is beautiful", "Black Power" etc fick genomslag långt utanför den svarta rörelsen - men med andra förtecken än just "black".

Föreningen Fjärde Världen kan sägas vara inspirerad av t ex IWGIA och andra organisationer, men vi skiljer oss också från dem. Fjärde Världen är idag en organisation på bred folkrörelse- och folkbildningsgrund som stödjer och sprider information om ursprungsfolk och etniska minoriteter, men vi företräder dem inte. Det gör de bäst själva - via sina egna organisationer. Fjärde Världen vill ge utrymme för alla som på olika sätt vill vara aktiva och lära sig om dessa frågor, utan krav på universitetspoäng eller specialkunskaper. Vid sidan om dessa rörelser finns vad man kan kalla humanitära hjälporganisationer och organisationer för mänskliga rättigheter. De ger sig ibland in i områden som berör ursprungsfolk och etniska minoriteter. Ursprungsfolkens frågor har också nått in i FN-skrapan - men mött motstånd - som Rolf Ericsson skriver om i detta nummer.

Frågan om ursprungsfolkens och de etniska minoriteternas rättigheter är inte statisk, även om ungefär samma frågor är aktuella idag som på 1970-talet. Idag har uigurer i Kina blivit anklagade för terrorism - i spåren av Bushs "Kriget mot terrorn". Nomader i Afghanistan och Somalia blir "av misstag" målet för bomber i samma krig. I Irak tvingas miljoner fly som en följd av de kon-

flikter och övergrepp som följt i spåren efter USA-koalitionens ockupation. Det gäller inte minst etniska och religiösa minoriteter som kristna och mandéer.

Även Sverige är inblandat - och kan komma att bli det än mer. Allan Widman, folkpartistisk riksdagsledamot och medlem av försvarsutskottet pläderar i Svenska Dagbladet för att Sverige ska skicka JAS/Gripen-plan till Afghanistan, för att "bekämpa mål på marken". Och vilka befinner sig där på marken? Ja, Afghanistan är, liksom Irak, en etnisk mosaik av olika folkgrupper - både nomader och bofasta.

Det är krigsaktivistiska tongångar för direkt svenskt deltagande i nya kolonialkrig som vi inte hört så mycket av tidigare. Mer kan komma - och fler svenskar kan komma hem i kistor, precis som brittiska och amerikanska soldater. Redan har två svenskar dött i Afghanistan. Sveriges utrikesagerande i tredje världen har sedan länge haft bilden av att vara "u-hjälp" och "bistånd". Men att föra in bekämpandet av mål på marken med bomber från JAS-plan under rubriken "bistånd" kommer nog att bli lite svårare. Dessutom är det alltså så att vi nu via våra skattepengar, och via regering och riksdag, kan komma att bli direkt ansvariga för nomaders och andra etniska gruppers död i Afghanistan. Redan idag ökar Sveriges vapenexport till USA och England - de ledande krigförande staterna i Irak och Afghanistan.

Från att ha kunnat se ut över världen med ett kanske ganska självgott hjälparperspektiv kan vi nu alltså bli direkt medskyldiga till våra medmänniskors död i Afghanistan. Vem vet vilka JAS-bomberna i verkligheten kommer att träffa? USA-bomberna har träffat bröllopfester och andra helt oskyldiga. Är JAS-bomberna mer garanterat träffsäkra...? Knappast! Många kanske vill titta åt ett annat håll för att inte må illa, men det här är en del av den verklighet vi har att hantera idag. Nu gäller det inte bara indianer - "upptäckta" eller ännu "oupptäckta". Tiderna förändras och vi med dem.

På vårt senaste årsmöte beslöt vi i Fjärde Världen att ansluta oss till två större samarbetsnätverk för organisationer - ett mot rasism och ett mot krig. Ska vi stå fast vid vår plattform som säger att vi ska verka för urprungsfolk och etniska minoriteter måste vi nuförtiden även titta på vad som händer där "kriget mot terrorn" drar fram.

Ola Persson

Vice ordförande i Föreningen Fjärde Världen

